

Universiteit Utrecht

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Zwaarste jeugdhulp vanuit een ‘vrijwillig kader’?

Kwalitatief explorierend onderzoek naar de besluitvorming van professionals en ouders over de toeleiding van jeugdigen naar de gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader

25 juni, 2019

Utrecht, Nederland

Auteur: Lizanne Kiewiet
Studentnummer: 6285260
Universiteit Utrecht
Masteropleiding: Pedagogische wetenschappen
Masterprogramma: Youth, Education & Society
Stage-instelling: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directie, team: Jeugd, Veilig Opgroeien
Scriptiebegeleider: Dr. Paul Baar
Tweede beoordelaar: Dr. Carmen Damhuis
Stage begeleider: Jaap van den Berg
Aantal woorden: 7999

Abstract

The heaviest youth care in a voluntary framework means that an authorization for closed residential youth care is issued by a juvenile judge with the consent of the parents. Since a few years the number of voluntary placements has increased. An exploratory study on this increase was commissioned by the Ministry of Health, Welfare and Sports. In this study, qualitative research have been used to explore which factors influence the decision-making of the voluntary assistance, closed youth care coordinator, GZ psychologist, juvenile court judge and parents. The decision-making was structured and analyzed using the Decision Making Ecology (DME). The appreciation of professionals and parents was also qualitatively analyzed. This research shows that parents' consent is decisive for a closed placement from a voluntary framework. Parents mainly give consent because they do not want a child protection measure and have to decide in a crisis situation. Professionals appreciate the voluntary placements ambiguously; on the one hand they are concerned about the great responsibility and burden of parents in this situation, on the other hand parents prefer it over a placement through a child protection measure. This study contributes to understand the consequences of current policy. It is recommended to conduct larger comparative follow-up research into regional and demographic differences and study the decision-making differences between voluntary and forced placements.

Keywords: closed residential youthcare, voluntary framework, decision-making, Decision Making Ecology, appreciation

Samenvatting

De zwaarste jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader houdt in dat een machtiging gesloten jeugdhulp wordt afgegeven door een kinderrechter met toestemming van ouders. Sinds een paar jaar is het aantal vrijwillige plaatsingen toegenomen. In dit onderzoek wordt hier in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport verkennend onderzoek naar gedaan. Door middel van kwalitatief onderzoek is uitgezocht welke factoren invloed hebben op de besluitvorming van de vrijwillige hulpverlener, coördinator gesloten jeugdhulp, GZ-psycholoog, kinderrechter en ouders. De besluitvorming is gestructureerd en geanalyseerd middels de Decision Making Ecology (DME). Ook de waardering van professionals en ouders is kwalitatief geanalyseerd. Uit dit onderzoek komt dat de toestemming van ouders doorslaggevend is voor een gesloten plaatsing in het vrijwillig kader. Vaak geven ouders toestemming omdat zij geen ondertoezichtstelling willen en moeten beslissen in een crisissituatie. Wat betreft de waardering van vrijwillige plaatsingen maken professionals zich enerzijds zorgen over de grote verantwoordelijkheid en belasting van ouders, anderzijds geven ouders hier de voorkeur aan boven een plaatsing middels een kinder- beschermingsmaatregel. Dit onderzoek draagt bij aan het begrip over de gevolgen van huidig beleid. Het is aanbevolen om groter vergelijkend vervolgonderzoek uit te voeren naar regionale- en demografische verschillen en verschillen tussen een vrijwillig- en gedwongen plaatsing.

Sleutelwoorden: gesloten jeugdhulp, vrijwillig kader, besluitvorming, Decision Making Ecology, waardering

Zwaarste Jeugdhulp vanuit een 'Vrijwillig Kader'?

De vrijheidsontneming van jeugdigen in de gesloten jeugdhulp is momenteel zowel onderwerp van discussie in de politiek als bij professionals in het werkveld. De rechtsbescherming van de jeugdige, de noodzaak en het nut van de vrijheidsontneming staan centraal in dit debat. Onder andere door de media-aandacht worden er regelmatig Kamervragen (Tweede Kamer der Staten-Generaal, 2019) over de gesloten jeugdhulp gesteld en hierover gedebatteerd. In het programma Zorg voor de Jeugd (ZvdJ) van het Rijk, gemeenten, aanbieders en cliëntenorganisaties staat als doel het terugdringen van het aantal plaatsingen in de gesloten jeugdhulp en het verkorten van de duur van de plaatsingen (Rijksoverheid, 2018). De reden hiervoor is dat een plaatsing in de gesloten jeugdhulp vaak niet ten goede komt voor een jeugdige, vooral wanneer dit te lang duurt. Deze doelstelling wordt ondersteund door recente proefschriften over de gesloten jeugdhulp (De Kruijf, 2019; De Valk, 2019). In de media is veel aandacht voor deze onderzoeken en de verhalen van ervaringsdeskundigen uit de gesloten jeugdhulp (Bhugwandass, 2019; Ligtvoet, 2019).

In gevallen waar een jeugdige in de ontwikkeling naar volwassenheid ernstig belemmerd wordt door opgroei- of opvoedingsproblemen, kan er behoefte zijn aan een gedwongen opname en verblijf in een gesloten accommodatie. Hierdoor kan worden voorkomen dat de jeugdige zich onttrekt aan de zorg die nodig is of dat anderen de jeugdige daaraan onttrekken (Buitenhuis, 2015: art 6.1.2 lid 2 Wet Jw 2015; Legemaate et al., 2014). Aangezien er sprake is van vrijheidsontneming is dit de zwaarste vorm van jeugdhulp. Een jeugdige kan gedwongen worden opgenomen wanneer er een machtiging gesloten jeugdhulp is afgegeven door de kinderrechter en wanneer de jeugdige onder toezicht is gesteld; of wanneer de voogdij over de jeugdige berust bij een gecertificeerde instelling (GI); of als de wettelijk vertegenwoordiger(s) (hierna: ouders) met de opname van het verblijf instemt (Buitenhuis, 2015; art. 6.1.2 lid 3 Wet Jw 2015). Deze laatste vorm van opname wordt ook wel het 'vrijwillig kader' genoemd. Het huidige onderzoek gaat over deze laatste vorm en is daarom getiteld: 'De zwaarste jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader'.

De meest recente plaatsingsgegevens van Jeugdzorg Nederland (2019a) laten zien dat het aantal plaatsingen gesloten jeugdhulp in de laatste jaren is afgenomen. Hoewel het aantal plaatsingen is gedaald blijkt uit dezelfde gegevens dat het percentage jeugdigen in de gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader is toegenomen. Sinds 2015, toen er een percentage van 19% vanuit een vrijwillig kader werd geplaatst, is dit percentage opgelopen naar 25% in 2018. Hierin is een toename te zien, terwijl de verwachting van de wetgever in 2014 was dat dit zelden voor zou komen, omdat bij zware problematiek meestal onderzoek wordt gedaan voor het inzetten van een kinderschermingsmaatregel (Legemaate et al., 2014). Deze toename is opvallend, omdat dit betekent dat steeds vaker de zwaarste jeugdhulp wordt ingezet vanuit een vrijwillig kader.

Vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is de vraag gekomen om deze toename te verkennen. In dit onderzoek worden de mogelijke verklaringen voor de toename van

het aantal vrijwillige plaatsingen in de gesloten jeugdhulp uitgezocht. Tevens wordt onderzocht wat de waardering van dit proces is.

De vraagstelling in huidig onderzoek is: Welke factoren spelen volgens professionals en ouders een rol in het besluitvormingsproces over een plaatsing in de gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader en wat is hun waardering van een vrijwillige plaatsing in de gesloten jeugdhulp?

Alles overziend is de doelstelling om:

- (i) enerzijds de besluitvorming van professionals en ouders op basis van factoren die van invloed zijn in kaart te brengen;
- (ii) anderzijds inzichtelijk maken hoe zij reflecteren op het proces van een vrijwillige plaatsing.

Voor de formulering van een gerichte vraagstelling zijn er verkennende gesprekken geweest met medewerkers van de Jeugdbescherming West en Jeugdzorg Nederland. Onder andere uit deze inventarisatie is gekomen welke partijen een rol spelen in de besluitvorming over een gesloten plaatsing vanuit een vrijwillig kader. De partijen die hierbij deelnemen zijn: De ouder die toestemming geeft, de wijkteammedewerker die het verzoek schrijft, de medewerker van de GI die advies geeft, de gedragswetenschapper die een instemmingsverklaring schrijft, waarna de machtiging kan worden uitgesproken door de kinderrechter.

Om een integraal beeld te krijgen van een plaatsing in de gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader en de totstandkoming hiervan, wordt aan de hand van de Decision Making Ecology (DME) gekeken naar het besluitvormingsproces. Besluitvorming bij een gesloten plaatsing is complex en afhankelijk van veel verschillende factoren. Er is met name veel onderzoek gedaan naar rationele besluitvorming (Edwards, 1954; Fishburn, 1970). Uit onderzoek blijkt dat mensen niet altijd een rationele beslissing nemen, omdat men ook kan besluiten op basis van al beschikbare kennis (Tversky & Kahneman, 1973) of op basis van hetgeen ze als laatst als informatie hebben ontvangen (Tversky & Kahneman, 1981). Voornamelijk in de besluitvorming van ouders kunnen deze zogenaamde heuristische invloed hebben. Eerder is onderzoek gedaan naar de besluitvorming over de plaatsing in een pleeggezin, waarbij een gedetailleerder beeld is verkregen over de gronden van de betrokken partijen en de relaties tussen verschillende factoren (Graham, Dettlaff, Baumann, & Fluke, 2015). Er is echter nog geen onderzoek gedaan naar het besluitvormingsproces over een machtiging gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader, daarom is het van nut om met de huidige studie hier dieper op in te gaan.

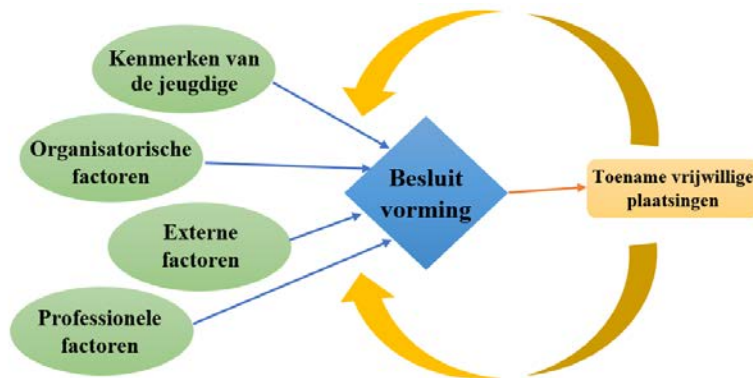
Besluitvorming van een gesloten plaatsing in het vrijwillig kader

In de vrijwillige hulpverlening heeft alleen deze medewerker direct contact met de jeugdige en ouders. Deze medewerker houdt de veiligheid van de jeugdige in de gaten en kan hierover overleggen met bijvoorbeeld de coördinatoren gesloten jeugdhulp, maar kan onbewust beperkte informatie geven. Hierdoor kan bij de besluitvorming over een machtiging gesloten jeugdhulp niet gevraagd worden naar nieuwe informatie (Mesmer-Magnus & DeChurch 2009; Roesch-Marsh, 2012). De valkuil kan

dan zijn dat het streven naar overeenstemming groter is dan de wens om alternatieven te bespreken (Mannion & Thompson, 2014). De kritische blik van een professional kan achteruitgaan, risico's niet goed ingeschat, onvoldoende aandacht zijn voor alle af te wegen opties, en er kan inadequaat worden gezocht naar informatie (Baron, 2005). De besluitvorming over een machtiging gesloten jeugdhulp kan dus vatbaar zijn voor bias en is niet per definitie valide en betrouwbaar (Gambrill, 2005; Nouwen, Decuyper, & Put, 2012). Er wordt dus verwacht dat de uitvoerend medewerker van het CJG/wijkteam als meest verantwoordelijk wordt gezien in het besluitvormingsproces over een machtiging gesloten jeugdhulp vanuit het vrijwillig kader.

De Decision Making Ecology

Met de DME wordt beschreven welke factoren van invloed kunnen zijn op het besluitvormingsproces van de professionals en ouders (Baumann, Fluke, Dalgleish, & Kern, 2014). De vier factoren zijn: de kenmerken van de jeugdige, organisatorische factoren, externe factoren en professionele factoren (Figuur 1). Deze worden hieronder verder besproken.

Figuur 1. De Decision Making Ecology (DME-model).

Kenmerken van de jeugdige. Bij de factor kenmerken van de jeugdige wordt gekeken naar welke invloed deze kenmerken hebben op de besluitvorming. Verwacht wordt dat de situatie en hulpverleningsgeschiedenis van de jeugdige ervaren wordt als de grootste invloed op de besluitvorming van professionals over een gesloten plaatsing. Verschillende studies stellen namelijk dat gesloten jeugdhulp wordt ingezet wanneer de situatie van de jeugdige zo vergevorderd is, mede door het uitstellen van passende hulp, dat de jeugdige niet meer thuis kan wonen of in een pleeggezin (Anckarsäter et al., 2007; Colins et al., 2010; Fazel, Doll, & Langström, 2008; Leloux-Opmeer, Kuiper, Swaab, & Scholte, 2016). Dit is in lijn met ander onderzoek dat aantoont dat de gesloten jeugdhulp door professionals vaak als laatste redmiddel wordt gezien (Harder, 2011; Nijhof, Otten, & Vermaes, 2014). Waarschijnlijk komt dit omdat de grootste uitdaging wordt gevormd door de jeugdigen met een grote diversiteit aan onderliggende oorzaken, waarbij het moeilijk is om problemen van tevoren te zien aankomen. Hierdoor kan handelingsverlegenheid ontstaan en is er geen andere passende mogelijkheid dan een gesloten opname (Dresen et al., 2017). Nochtans zal uit dit onderzoek moeten blijken of dit ook zo geldt voor professionals wanneer het over een vrijwillige plaatsing gaat.

Naast een lange hulpverleningsgeschiedenis wordt verwacht dat ernstige problemen in individuele-, gezins- of sociale context van invloed zijn op de besluitvorming van ouders, omdat zij zien dat behandeling nodig is en zij geen raad weten met de problematiek van hun jeugdige (Tarren-Sweeney, 2008; Vermeas & Nijhof, 2014).

Organisatorische factoren. Hierbij wordt gekeken naar organisatorische factoren die invloed hebben op de besluitvorming van professionals, het is echter niet de verwachting dat ouders organisatorische factoren als invloed ervaren. Veel centra's voor jeugd en gezin (CJG's)/wijkteams zoeken nog de balans tussen het bewaken van de veiligheid van het kind en de eigen verantwoordelijkheid van de professional. Volgens Bruning (2016) en Friele en collega's (2018) komt dit onder andere doordat met de transitie veel verschillen zijn gekomen in hoe het CJG/wijkteam is opgebouwd. Hierdoor is ook het aanvragen van een machtiging gesloten jeugdhulp niet of onvoldoende bekend bij de CJG/wijkteammedewerkers, wat voor vertraging in het proces kan zorgen (De Kinderombudsman, 2016). Een grote werkdruk voor professionals in de hulpverlening kan ook zorgen voor een disbalans tussen het bewaken van de veiligheid en verantwoordelijkheid. De verwachting is dat dit de meeste invloed heeft op de besluitvorming van een professional, omdat dit kan leiden tot minder effectiviteit (Stalker, Mandell, Frensch, Harvey, & Wright, 2007). Door de hoge werkdruk kunnen professionals kiezen voor een optie die minder tijd en werk kost, terwijl dat wellicht niet de meest passende optie is (Baumann, Fluke, Dalgleish, & Kern 2014; Font & Maguire-Jack, 2015). Door groeiende wachtlijsten is de kans groter dat de meest passende hulp voor een jeugdige niet toegankelijk is, waardoor de situatie mogelijk escaleert. Verwacht wordt dat hierdoor eerder een gesloten plaatsing nodig is dan wanneer er op tijd passende hulp toegankelijk zou zijn (Graas, Liefwaard, Schuengel, Slot, & Stegge, 2009).

Externe factoren. De externe factor waarvan het meest verwacht wordt dat deze van invloed is op de besluitvorming zijn de transitie en transformatiedoelen, omdat sinds 2015 het beleid hier op gericht is. Van de externe factoren die transitie /decentralisatie en transformatiedoelen wordt verwacht dat zij veel invloed hebben op de besluitvorming. Een van de transformatiedoelen is om alternatieve en zo licht mogelijke hulpverlening in te zetten, omdat de gesloten jeugdhulp te duur is en minder effectief blijkt (Knorth, Harder, Zandberg, & Kendrick, 2008; Strijbosch et al., 2015). Uit meerdere onderzoeken blijkt namelijk dat eerst wordt ingezet op alternatieve hulpverlening of lichtere vormen van hulp. In tegenstelling laat ander onderzoek zien dat er geen bewijs is voor de effectiviteit van alternatieve behandelvormen en dat gesloten jeugdhulp een bescheiden maar positief effect kan hebben (Van der Helm et al., 2012). Daarnaast kan het beleid van het inzetten van het netwerk van de jeugdige en het belang dat ouders de eigen regie blijven houden (conform de doelen van ZvdJ) invloed hebben op de besluitvorming van professionals, omdat zij hierdoor meer waarde hechten aan de toestemming van ouders (Maurer & Westermann, 2016). Wanneer ouders toestemmen is er namelijk geen ondertoezichtstelling (OTS) nodig en hoeft er geen kindbeschermingsmaatregel te worden getroffen die het gezag van de ouders kan beperken (De Jong- de Kruijf, 2019). Hierdoor wordt ook

verwacht dat dit een goedkopere procedure is, omdat er bij toestemming van de ouders geen onderzoek hoeft te worden gedaan door de Raad voor de Kinderbescherming. Verwacht wordt dat ouders geen invloed ervaren van externe factoren, omdat zij vanuit hun ouderrol alleen indirect te maken hebben met beleid.

Professionele factoren. Eerder onderzoek stelt dat professionele factoren binnen het sociaalmaatschappelijk domein indirect van grote invloed kunnen zijn op de besluitvorming (Horwath, 2006; De Bortoli & Dolan, 2015). Verwacht wordt dat de grootste rol in de toename van het aantal vrijwillige plaatsingen komt door relatief onervaren professionals in CJG's/wijkteams die te lang te lichte hulp bieden. Ook hierdoor verergeren problemen van jeugdigen en wordt een gesloten plaatsing onontkoombaar. Onderdeel hiervan kunnen de werkervaring van de professional, de grote van het CJG/wijkteam en de ervaring met besluitvorming zijn (De Jong- de Kruijf, 2018; Regehr, Bogo, Shlonsky, & LeBlanc, 2010; Sanghara & Wilson, 2006). Daarnaast wordt verwacht dat wanneer de professional een intensievere relatie aangaat met de ouder en een gemeenschappelijk doel of belang nastreeft, zoals het welzijn van de jeugdige en de samenwerking vergroten, dat er een grotere kans is dat de ouder toestemt met een vrijwillige plaatsing (Verheijden & De Lange, 2016).

Waardering

Naast het onderzoeken van de besluitvorming, wordt in dit onderzoek ook de waardering van professionals en ouders over de besluitvorming van een machtiging gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader onderzocht. Met waardering wordt bedoeld: Hoe reflecteren professionals en ouders op het proces/de uitkomst van een vrijwillige plaatsing?

De menselijkheid van de beslisser speelt een rol in het toekennen van een waardering. Professionals en ouders maken aan de hand van verschillende factoren keuzes. Bij professionals is de besluitvorming onderdeel van rationeel handelen, op basis van feiten, methoden, richtlijnen en beroepscode (Bröcking, 2016). De prognose is wel dat professionals zich niet comfortabel voelen bij een gesloten plaatsing vanuit een vrijwillig kader, omdat het een scheiding kan brengen tussen ouders en jeugdigen waarbij ouders voor de onmogelijke opgave worden gesteld om hun kind vrijwillig op te laten sluiten (De Jong- de Kruijf, 2018). Dit kan voor conflict zorgen in de ouder-kind relatie en is niet in het belang van het kind, terwijl de professional daar wel op gericht is (NVO, 2017). Voor ouders is het waarschijnlijk de eerste keer dat zij met een dergelijke beslissing te maken hebben, waardoor zij geheel afhankelijk zijn van de informatie van de professional. De verwachting is dat wanneer de ouder goed geïnformeerd wordt over een gesloten plaatsing, verwachtingen worden besproken en vervolgens de emoties en gedachten van ouders gesteund worden het traject als succesvol wordt ervaren (Maurer & Westermann, 2016). Echter kan het zo zijn dat na het maken van een beslissing ouders zich bedenken, omdat zij gewoonlijk niet bewust zijn van potentiële uitkomsten van verschillende beslissingsframes op hun voorkeur (Tversky & Kahneman, 1981). Dit kan komen door het gevoel en de ervaring met de gesloten plaatsing en omdat zij meer emotioneel betrokken zijn bij hun jeugdige dan de professional is (Maurer, Westermann, 2016).

De waardering van professionals en ouders kunnen uiteen liggen, omdat zij verschillende perspectieven hebben en dus andere belangen hebben. De verwachting is dat alle professionals negatief reflecteren op een plaatsing in de gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader, omdat zij zien dat de medewerker van het CJG/wijkteam niet net als de gezinsvoogd als communicatiekanaal tussen ouders en de gesloten jeugdhulp instelling kan fungeren. Daarbij speelt dat professionals in een gedwongen kader zich dwingender kunnen opstellen ten opzichte van ouders, daar waar de medewerker van het CJG/wijkteam dat niet kan (De Jong- de Kruijf, 2018). Apart van de professionals is de verwachting dat ouders een vrijwillige plaatsing wel positief reflecteren op deze procedure, omdat zij autonoom willen blijven en een OTS als een onnodige en wellicht denigrerende inbreuk op hun ouderlijk gezag zien. Hierdoor zouden zij liever toestemmen met een gesloten plaatsing (De Jong- de Kruijf, 2018).

Methode

Type onderzoek

Huidig onderzoek is kwalitatief (Lucassen & Hartman, 2007) explorerend onderzoek naar de door professionals en ouders ervaren factoren die van invloed kunnen zijn op de besluitvorming over de toeleiding van jeugdigen in een vrijwillig kader naar de gesloten jeugdhulp. De betekenissen en interpretaties van de respondenten zijn hiervoor van belang (Bosch, 2012). Er is getracht bovengenoemd verschijnsel te begrijpen naar aard en eigenschappen, welke elementen hiervan onderdeel uit maken, wie erbij betrokken zijn en wanneer het zich voordoet. Tijdens de semigestructureerde interviews hebben de respondenten de mogelijkheid gekregen om hun kennis over te dragen, hun verhaal te vertellen en hun perspectief te verduidelijken. Dit is een open benadering waarbij sense-making centraal staat (Hesse-Biber & Leavy, 2006).

Participanten

De samenstelling van de populatie is geselecteerd aan de hand van een doelgerichte theoretische steekproeftrekking (Coyne, 1997). De onderzoekspopulatie bestond uit alle professionals uit het jeugddomein en ouders in twee gemeenten in Nederland die te maken hebben gehad met de toeleiding van een jeugdige naar de gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader. De gemeenten zijn bepaald aan de hand van de gegevens per jeugdzorgregio, beide gemeenten hadden een hoog percentage plaatsingen in het vrijwillig kader in 2018 (Jeugdzorg Nederland, 2019). Vanuit deze twee gemeenten zijn professionals en ouders die deel uitmaken van het traject naar een machtiging gesloten jeugdhulp geïnterviewd ten behoeve van dit onderzoek. Uit beide regio's is getracht twee respondenten van elke partij te spreken. Er zijn in totaal gesprekken geweest met ($n=10$) respondenten, namelijk: medewerkers van het CJG/wijkteam ($n=2$), coördinatoren gesloten jeugdhulp ($n=2$), GZ-psychologen ($n=2$) en kinderrechters ($n=2$). Ook zijn er gesprekken geweest met twee paar ouders ($n=2$), omdat zij toestemming geven voor de vrijwillige plaatsing.

Dit onderzoek wordt voorgestaan op inhoudelijke generalisatie, omdat de uitkomsten van dit onderzoek herkenbaar kunnen zijn voor professionals en ouders die ook te maken hebben met de besluitvorming over een machtiging gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader (Baar, 2002).

Onderzoeksinstrument

Een openvraagstelling is bij dit onderzoek gebruikt om de resultaten hiervan niet te beïnvloeden. Er zijn semigestructureerde interviews afgenomen. Voor deze interviews is van tevoren een topiclijst opgemaakt vanuit de vraagstelling met de verschillende factoren van invloed (zie bijlage). Aan de hand van de factoren uit het evidence-based framework: de Decision Making Ecology zijn vragen gesteld gericht op het uitvragen van de invloeden op de desbetreffende professional of ouder (Baumann, Fluke, Dalglish & Kern, 2014).

De operationalisatie en een voorbeeldvraag worden hieronder per factor beschreven. Kenmerken van de jeugdige zijn: veiligheidsfactoren, gedragsfactoren, persoonsfactoren, hulpverlening en opvoedomgeving (Nijhof, Otten, & Vermaes, 2014). De voorbeeldvraag is: *Wat zijn kenmerken die een jeugdige bezit waardoor nagedacht wordt over een gesloten plaatsing vanuit een vrijwillig kader?* Organisatorische factoren betreffen: plaatsen in de gesloten jeugdhulp, werkzaamheden professional, opbouw van het CJG/wijkteam en beschikbaarheid van hulpverlening (Friele et al., 2018). Voorbeeldvraag hierbij is: *Welke organisatorische factor op uw werk heeft invloed op de beslissing over de gesloten jeugdhulp?* Externe factoren zijn: transitie- en transformatiedoelen (Strijbosch et al., 2015). Voorbeeldvraag: *Ervaart u invloed van beleid op uw werk?* Professionele factoren betreffen: ervaring bij het CJG/wijkteam, juridische afwegingen, de mate van professionaliteit en samenwerking (Regehr, Bogo, Shlonsky, & LeBlanc, 2010). Voorbeeldvraag: *Wat zijn volgens u professionele factoren in invloed uitoefenen bij de vorming van een besluit?* Ook waardering is geoperationaliseerd naar of de waarde die professionals en ouders geven aan een gesloten plaatsing vanuit een vrijwillig kader (Maurer & Westermann, 2016). Voorbeeldvraag: *Hoe kijkt u terug op uw besluit om gesloten te plaatsen vanuit een vrijwillig kader?*

Om de betrouwbaarheid en interne validiteit van de bevraging zo veel mogelijk te waarborgen is naast het aanhouden van de topiclijst, tijdens de interviews doorgevraagd. Ook zijn aantekeningen gemaakt tijdens de interviews. Daarnaast zijn antwoorden na elk deel samengevat, zodat de participant de ruimte had om aanvullingen te maken. Ook werd de respondent gestimuleerd met non-verbaal gedrag zoals knikken, ondersteunen en een open houding van de onderzoeker. De opbouw van de vragenlijst is na de eerste interviews aangepast en aangescherpt door het oriënterend beluisteren van de respondenten, hier is gewerkt met een iteratieve werkwijze (Verschuren, 2011). Voor de waarborging van de validiteit van het meetinstrument is door de onderzoeker herhaaldelijk samengevat om te controleren of de antwoorden van de participant goed begrepen werden en zodat onduidelijkheden voorkomen konden worden. Voor de betrouwbaarheid zijn de interviews door middel van de opname verbatim uitgeschreven (Boeije, 2016).

Procedure

De dataverzamelmethode is explorierend onderzoek. De contactgegevens van respondenten zijn verkregen via de GI en vervolgens via professionals binnen het gemeentelijk (wijk)team of CJG. Voorafgaand aan het interview is actief en schriftelijk toestemming gevraagd aan de respondenten door middel van een *informed consent*, waardoor de onderzoeker het interview kon afnemen met inachtneming van de ethische voorwaarden. Deze voorwaarden zijn onder andere dat zij op elk moment mochten onderbreken zonder daar een reden voor te hoeven geven, tussendoor vragen konden stellen en de anonimiteit van de ondervraagde is gegarandeerd door niet tot op de persoon te herleiden gegevens. Voor de geluidsopnames met professionals en ouders is toestemming verkregen. De data is opgeslagen op de beveiligde werktelefoon en laptop van de onderzoeker en is verwijderd na het afronden van het onderzoek.

Voorafgaand aan het interview is een korte uitleg gegeven over het (referentie-) kader van het gesprek en hierin is kort beschreven waar het interview toe dient en wat het onderzoek inhoudt. Daarnaast is voor de semigestructureerde methode gekozen zodat de afname van de interviews zo min mogelijk beïnvloed werden door de onderzoeker. Tijdens het interview zijn begrippen die voorkomen in het interview geoperationaliseerd, zodat de ondervraagde weet wat de begrippen betekenen (inhoudsvaliditeit en begripsvaliditeit). Er zijn verschillende gesprekstechnieken gebruikt tijdens het interview. Er is gereflecteerd op wat de geïnterviewde gezegd heeft door het regelmatig samenvatten van de beantwoording van de respondent, en het laten vallen van stiltes zodat de respondent de mogelijkheid kreeg om zijn/haar gedachten goed te verwoorden. Daarnaast zijn de vragen op verschillende manieren gesteld, zodat de kans op een sociaal wenselijk antwoord werd verkleind. Voor het interview is gemiddeld driekwartier de tijd genomen, zodat de ondervraagde genoeg tijd had om de vragen te beantwoorden. Het aantal vragen in het interview is beperkt, zodat het niet een te grote belasting was voor de professional of de ouder. De interviews zijn afgenomen op de werkplek van de professional en bij de ouders thuis.

De betrouwbaarheid is in dit onderzoek gewaarborgd doordat er één onderzoeker was die de interviews afnam. Daarnaast was de topiclijst alleen richtinggevend. Aangezien de onderzoeker zelf het meetinstrument was, is gerapporteerd hoe de ruimte is benut die de interpretatie van waarnemingen liet (Boeije, 2016). Met dit onderzoek wordt een indicatie gegeven van de situatie, waarmee vervolgens richting kan worden geven aan nieuw beleid of een aanleiding zijn voor een nieuw onderzoek.

Data-analyse

De geluidsopnames zijn kwalitatief geanalyseerd aan de hand van de stappen beschreven door de kwalitatieve analysemethode van Boeije (2016). Er is begonnen met de ‘open codering’ van de gegevens, aangezien verschillende woorden gebruikt kunnen worden voor dezelfde bedoeling. De betrouwbaarheid van dit onderzoek is verhoogd door het gebruik van methodische verantwoording (Boeije, 2016). Voor de waarborging van de interne validiteit zijn zoveel mogelijk de eigen uitspraken van de respondenten geformuleerd als labels. De analyse is betrouwbaar uitgevoerd, door het coderen

van uitspraken en de werkwijze doorzichtig, herhaalbaar en overdraagbaar is (Baar, 2002). Daarnaast is de betrouwbaarheid gewaarborgd door ieder label te voorzien van een code zodat de analysestappen gecontroleerd kunnen worden. De kernlabels zijn vervolgens door het systematisch vergelijken van uitspraken ontwikkeld (Boeije, 2016). Het open coderen bestond uit drie stappen, allereerst werden relevante fragmenten gelabeld, vervolgens werden de fragmenten ondergebracht bij algemene categorieën en tot slot zijn verbanden gelegd tussen de fragmenten en categorieën (Boeije, 2016).

Resultaten

De belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek zijn in deze sectie besproken. De kernlabels die vanuit de analyse zijn ontwikkeld geven het rendement van de analyse weer en zijn cursief weergegeven. Ter ondersteuning van de kernlabels zijn enkele citaten gebruikt, deze hebben een code die verwijst naar het opnamenummer en de functie van de respondent.

Er is een splitsing gemaakt tussen de ervaren invloeden van professionals en ouders. Uit de analyse is gebleken dat alle professionals, ook al werken zij in verschillende functies, over het algemeen dezelfde factoren van invloed ervaren over een al dan niet gesloten plaatsing. Hierdoor is ervan uitgegaan dat wanneer door meerdere professionals een bepaalde invloed werd ervaren dit voor de andere professionals ook zou gelden. Toch zijn ook cijfers gebruikt om een beeld te geven van de verhoudingen, maar deze dienen niet als sluitend te worden opgevat.

De factoren van invloed die ouders hebben genoemd, betroffen voor het grootste deel de kenmerken van de jeugdige. Dit is waarschijnlijk zo, omdat zij vooral te maken hadden met de omstandigheden van hun jeugdige. Door de verscheidenheid aan jeugdigen, omstandigheden en de omgevingen konden de ervaren invloeden flink verschillen tussen ouders. Door het kleine aantal ouders als respondent kan niet gegeneraliseerd worden naar de hele populatie. Ouders beschreven ook enkele professionele- en organisatorische factoren. Vrijwel geen externe factoren werden genoemd.

Verwacht werd dat de factoren uit de DME invloed zouden hebben op een gesloten plaatsing vanuit een vrijwillig kader. Echter uit huidig onderzoek bleek dat professionals in eerste instantie keken of een opname in de gesloten jeugdhulp noodzakelijk was en zij daarna pas met ouders overlegden of zij toestemming wilden en konden geven. De factoren uit de DME waren dus alleen van invloed op professionals bij de bepaling of een gesloten plaatsing noodzakelijk was en niet over in welk kader dit zou plaatsvinden. Het besluit of een jeugdige vanuit een vrijwillig kader in de gesloten jeugdhulp zou komen lag dus volledig bij de ouders. De invloeden op ouders, zoals benoemd in de resultaten, waren dus wel van invloed op de besluitvorming over een gesloten plaatsing vanuit een vrijwillig kader.

Besluitvormingsproces

Door alle professionals werd benoemd dat het proces van *besluitvorming* 'even zwaar' is als wanneer dat niet vanuit een vrijwillig kader wordt gedaan, omdat een gesloten plaatsing nog steeds alleen kan met een instemmingsverklaring en de machtiging van een kinderrechter. Wel werd, zoals verwacht, benoemd door een groot deel van de professionals dat zij de *CJG/wijkteammedewerker* het

meest verantwoordelijk vonden, omdat het proces begint bij het CJG/wijkteam. Pas wanneer de medewerker besloot om een machtiging aan te vragen keek de GZ-psycholoog en kinderrechter naar de zaak. Dit betekende dat voorafgaand aan het besluitvormingsproces de *veiligheid van de jeugdige en zijn/haar ontwikkeling in zicht* moest zijn van de CJG/wijkteammedewerker. Ook de kinderrechter werd door professionals als erg verantwoordelijk benoemd:

“Als ik uiteindelijk beslis om gesloten te plaatsen en een machtiging af te geven dan heb ik de verantwoordelijkheid voor de gesloten machtiging, dat wil ik echter alleen doen als ik het idee heb dat er nu niets anders meer mogelijk is: Dat er lichtere vormen zijn geprobeerd en voor die lichtere vormen vind ik wel de gemeente verantwoordelijk” (6, kinderrechter).

De kinderrechter nam het uiteindelijke besluit op basis van de informatie van de vrijwillige hulpverlening en de instemmingsverklaring van de GZ-psycholoog.

Kenmerken van de jeugdige

Persoonsfactoren. Naar verwachting zijn invloeden gerelateerd aan persoonsfactoren nadrukkelijk benoemd tijdens de interviews. Bijna alle professionals en ouders hebben de *kwetsbaarheid van de jeugdige en onderliggende factoren* genoemd als kenmerken van de jeugdige die van invloed zijn op de besluitvorming. Hierbij werd *loverboyproblematiek* door vijf professionals genoemd en *kind erg beïnvloedbaar* door vier professionals. Ook onderliggende factoren zoals *kind verstandelijk beperkt, psychische problematiek, trauma meegemaakt, huiselijk geweld en verkeerde vrienden* werden door de helft van de professionals en ouders benoemd.

Gedragsfactoren. Door de respondenten werden uitspraken gedaan gericht op *zeer problematische/grensoverschrijdende gedragsfactoren* als kenmerken van de jeugdige die invloed hebben op de besluitvorming. Zo benoemden drie professionals en twee paar ouders de *agressiviteit van de jeugdige en seksueel overschrijdend gedrag*. Ook gaf de helft van de professionals aan dat *weglopen of nachten weg zijn* van invloed was op hun besluit. Respondenten benoemden dat wanneer een jeugdige *met strafrecht in aanraking komt* of een *verontrustende schoolgang* heeft dit ook invloed had.

Veiligheidsfactoren. Alle professionals en ouders noemden *ernstige bedreigingen van de ontwikkeling en veiligheid* als kenmerken van de jeugdige die van invloed zijn op hun besluitvorming over de noodzakelijkheid van de gesloten jeugdhulp. Onderdelen hiervan zijn bijvoorbeeld de *ernst van de problematiek*, welke door vijf professionals als invloed werd genoemd, net als de *veiligheid* van de jeugdige. Daarnaast werd een *ernstige bedreiging* in de *ontwikkeling* door vier professionals als invloed genoemd. Als laatste belangrijke invloed werd de *opstapeling van zorgen* door bijna alle professionals benoemd.

Hulpverlening. Alle respondenten benoemden factoren die te maken hadden met hulpverlening. De onderdelen die zij benoemden waren onder andere dat de jeugdige *zich onttrekt aan de hulpverlening*, de jeugdige een *lange hulpverleningsgeschiedenis* had en dat de gesloten jeugdhulp de *meest passende hulpverlening* was, omdat het veiligheid en behandeling bood. *Niets anders meer*

mogelijk, omdat de eerdere hulpverlening niet is gelukt werd door drie professionals benoemd. Twee professionals benoemden: *“het is echt een ultimum remedię, dus je mag er pas aankomen als het echt niet anders kan”* (6, kinderrechter).

Opvoedingsomgeving. Door bijna alle respondenten werd de *opvoedingsomgeving* benoemd als kenmerk van de jeugdige die invloed heeft op de besluitvorming, waarbij drie professionals het al dan niet *onder invloed staat van ouders* benoemden: *“Er zijn situaties waarin ouders te veel ruimte hebben gegeven aan hun kind en niet in staat zijn geweest om hun kinderen genoeg grenzen te geven”* (2, kinderrechter). Daarnaast werd ook de *belasting van ouders* als invloed ervaren door drie professionals en ouders *“als ouders het aankunnen dan hoeven ze niet gesloten geplaatst te worden”* (2, kinderrechter).

Organisatorische factoren

De opbouw van het CJG/wijkteam. De helft van de professionals benoemden dat er *veel verschillen tussen CJG's/wijkteams in gemeenten zijn* en dat de opbouw van het team invloed had, namelijk of deze *gebundeld, dus generalistisch of specialistisch* is: *“Een generalist heeft een caseload van ongeveer 100, niet alleen kinderen, mensen van 0-100 met allerlei problemen, hoeveel mag je dan verwachten dat zo iemand zicht heeft op een gezin”* (8, coördinator gesloten jeugdhulp). Ook werd door de helft van de professionals benoemd dat *kleine gemeenten weinig weten over een gesloten plaatsing*.

Inhoud werkzaamheden professional. Door drie professionals werd benoemd dat een *grote caseload* net als de werkzaamheden van de professional, invloed kunnen hebben, bijvoorbeeld wanneer *werkdruk en tijdsdruk* zorgen voor minder zicht op een jeugdige en de kwetsbare situatie aanzwelt.

Beschikbaarheid van de hulpverlening. *Lange wachtlijsten* werden door vijf professionals en ouders benoemd als organisatorische factor en ouders gaven aan dat het *proces* naar een gesloten plaatsing *veel te lang duurt*. Daarnaast gaf de helft van de professionals aan dat er *weinig beschikbare/geschikte plekken in de jeugdhulp* zijn.

Moeilijk om te plaatsen in de gesloten jeugdhulp. Onderstaand citaat is exemplarisch voor het *lastig vinden om jeugdigen gesloten te plaatsen*, benoemd door de helft van de professionals: *“Het duurt ongelooflijk lang als je anderhalf jaar bezig bent met een kind dat toch zware problematiek heeft, dan is er heel veel misgegaan en dan kan je na anderhalf jaar niet anders dan de zwaarste middelen gebruiken”* (2, kinderrechter). Twee professionals benoemden dat er *veel stevige argumenten* gegeven moeten worden, waardoor medewerkers van het CJG/wijkteam huiverig zijn voor de jeugdbeschermingstafel en alle mogelijke hulpverlening in het vrijwillig kader werd ingezet.

Externe factoren

De transitie- en transformatiedoelen. Doelen van de transitie zoals *eigen regie gezin* en de toename van *alternatieven* werden door de meeste professionals benoemd. Professionals kijken hierdoor ook meer naar *passende alternatieven*. *“Hun beleid is om zoveel mogelijk het kind in het*

gezin te houden en het gezin de regie te geven” (1, GZ-psycholoog). Andere invloeden van de transitie die drie professionals benoemden is dat zij het *netwerk meer betrekken* en de helft van de professionals benoemde dat zij *laagdrempelig* hulpverlening *inzetten*. Volgens vijf professionals speelden vooral *bezuinigingen* een rol in de gesloten jeugdhulp en dat hierdoor de *geslotenheid minder mogelijk is gemaakt*.

Professionele factoren

De mate van professionaliteit. De meeste professionals benoemden dat wanneer *de professional zich bekwaam acht* dit een professionele factor is die invloed had op de besluitvorming over een gesloten plaatsing, omdat de professional dan sneller keuzes durfde te maken over wat nodig was. Onderdeel hiervan was of de professional ervoer dat hij/zij *genoeg ervaring* had en *zich zeker voelde*. Bijna alle professionals benoemden (*werk*)*ervaring* als belangrijke professionele factor, want het *kunnen doorpakken* en een *goede inschatting kunnen maken* was van invloed op de besluitvorming. De *SKJ-registratie* zorgde ervoor dat professionals zich meer *persoonlijk verantwoordelijkheid* voelden.

Samenwerking tussen professional met ketenpartners en ouders. Door bijna alle professionals werd benoemd dat de beslissing over een plaatsing in de gesloten jeugdhulp een *gezamenlijke beslissing* is en dat dit in een *team werd besproken*. Het belang van het *zoeken van samenwerking* werd door vier professionals benoemd. Ook ouders benoemden het belang dat de professional met de ouder *samenwerkte en betrokken was*: “*Vooraf de medewerker van het CJG/wijkteam was heel meegaand, deskundig, vriendelijk, zij werkte met mij samen om te proberen om te doen wat het beste is voor A*” (5, ouders).

Minder ervaring bij de CJG/wijkteam medewerker. De *CJG/wijkteam medewerker is minder ervaren met gesloten jeugdhulp* werd door bijna alle professionals benoemd. Vijf professionals benoemden dat dit kwam omdat zij hier *weinig mee te maken hebben*. Daarnaast werd benoemd dat *pittige casuïstiek bij het CJG/wijkteam* binnenkomt en dat zij dus een grote *verantwoordelijkheid* hebben. Dit terwijl drie professionals benoemden dat de professional van de GI meer *de regie nemen* bij de hulpverlening naar de gesloten jeugdhulp. En zelfs zes professionals vonden de professional van de GI meer *deskundig* door de *ervaring als gezinsvoogd* en omdat zij er *dagelijks mee bezig zijn*.

Juridische afwegingen. Vijf professionals gaven aan dat het *juridisch kader* van belang was bij de besluitvorming. Door vier professionals is genoemd dat zowel de *noodzakelijkheid feitelijk moet worden omschreven*, als het *doelmatigheidsprincipe*, maar dat dit niet altijd werd gedaan.

Waardering

Professionals maken zich zorgen over de ouder/kind relatie. Door bijna alle professionals werd benoemd dat zij zich zorgen maakten over de ouder/kind relatie, zij vonden namelijk dat de toestemming van ouders *druk zet op de relatie*, omdat zij *emotioneel betrokken zijn*. Volgens drie professionals was het een *ingewikkeld traject* en een *zware beslissing* voor ouders. Vier professionals vonden de verantwoordelijkheid *belastend voor ouders* en het *gezinsstelsel*, volgens hen zou het *met*

een OTS minder belastend zijn, omdat een gezinsvoogd meer verbonden is aan een gezin en meer kennis heeft van wat verstandig is. Ook werd door de helft van de professionals benoemd dat een gezinsvoogd beslissingen kan nemen over de behandeling van de jeugdige, en wat in zijn/haar belang is, zonder emotionele betrokkenheid daar waar ouders die wel hebben.

De samenwerking met ouders is positief. Door drie professionals werd benoemd dat zij de *samenwerking met ouders* in het vrijwillig kader positief vonden. Een reden die hierbij werd benoemd was *ouders die duidelijkheid bieden aan de jeugdige*. De ouders benoemden: *“Een gezinsvoogd geeft mij het gevoel dat ik het zelf niet kan, dat een ander het beter kan. En ik weet zeker dat niemand het beter kan. Als ik het niet kan.”* (9, ouders). Zij gaven liever toestemming dan dat een gezinsvoogd in het spel zou komen, omdat zij het vreselijk vonden om afhankelijk te zijn van anderen. Ouders zagen het nut van de gesloten plaatsing in, waardoor zij in het belang van hun jeugdige besloten om met de plaatsing in te stemmen.

Toestemming tijdens zitting belastend. Hoewel ouders aangaven dat zij een gesloten plaatsing liever met toestemming doen, vonden zij het toestemming geven tijdens de zitting belastend: *“De zitting was vreselijk, want stel je maar voor dat je daar als ouders tegenover je kind staat terwijl je het beste voor hebt en dan kan je wel denken van ja maar je gaat je kind gesloten plaatsen maar soms is dat liefde”* (9, ouders). Ouders gaven aan dat zij net als de jeugdige graag apart hun verhaal hadden willen doen aan de kinderrechter.

Discussie

De doelstelling van dit onderzoek was om enerzijds de besluitvorming van professionals en ouders op basis van factoren die van invloed zijn op een gesloten/vrijwillige plaatsing in kaart te brengen en anderzijds om inzichtelijk te maken hoe zij reflecteren op het proces van een vrijwillige plaatsing.

De eerste onderzoeksvraag richtte zich op de factoren die een rol spelen in het besluitvormingsproces volgens professionals en ouders over een plaatsing in de gesloten jeugdhulp vanuit een vrijwillig kader. Uit de resultaten blijkt dat het besluit tot een gesloten plaatsing vanuit een vrijwillig kader geheel afhankelijk is van de toestemming van ouders en dat deze daarnaast niet zo verschilt van een plaatsing vanuit een gedwongen kader. De ervaren factoren van invloed door professionals zijn in lijn met de verwachtingen uit de literatuur, gericht op de besluitvorming over een plaatsing in de gesloten jeugdhulp. De factoren van invloed op een vrijwillige plaatsing, dus de toestemming van ouders worden daarom hier verder besproken.

Het blijkt dat, in lijn met eerder onderzoek (Nijhof, Otten, & Vermaes, 2014), professionals lange tijd lichte hulp inzetten en vaak alle hulpverlening in het vrijwillig kader proberen voorafgaande aan zwaardere vormen van hulp, zoals een gesloten plaatsing. In het huidige onderzoek is naar voren gekomen dat vaak pas wordt ingezet op een gesloten plaatsing wanneer een crisissituatie plaatsvindt. Dit blijkt ook uit de plaatsings- en uitstroomgegevens JeugdzorgPlus (Jeugdzorg Nederland, 2019a) welke aangeven dat in 2018 bij 26% van de spoedmachtigingen sprake was van een vrijwillig kader.

In relatie tot bovenstaande bevinding van Nijhof et al. (2014) is het mogelijk dat een langere tijd (te) lichte hulp of onvoldoende passende hulp wordt ingezet en dit kan bijdragen tot een escalatie of crisissituatie. Door professionals is benoemd dat wachtlijsten hier ook onderdeel in vormen. Daarom is het te allen tijde van belang dat jeugdigen tijdig passende hulp krijgen, ongeacht welke hulpvorm dat zou zijn.

Mogelijk speelt het zien van een crisissituatie een rol in de besluitvorming van ouders over hun toestemming. Een invalshoek is namelijk dat ouders in een crisissituatie meer geneigd zijn om toestemming te geven, omdat zij zien dat het op dat moment nodig en urgent is. Ook kan het zijn dat ouders kiezen uit 'het beste van twee kwaden', want wanneer ouders niet toestemmen, terwijl de professional de gesloten plaatsing wel nodig vindt, zal eerst een OTS komen, waardoor ouders in hun gezag worden beperkt. In overeenstemming met recent onderzoek van De Jong- de Kruijf (2018) is de verwachting dat ouders autonoom willen blijven en daardoor toestemmen met een vrijwillige plaatsing. Verder kwalitatief onderzoek naar de motivatie van jeugdigen die gesloten zijn geplaatst in ofwel een vrijwillig of gedwongen kader kan inzicht geven of de motivatie daadwerkelijk te maken heeft met de crisissituatie en/of de dreiging van een OTS.

Hoewel de verwachting was dat een vrijwillige plaatsing goedkoper zou zijn en dit als externe factor invloed zou hebben op de besluitvorming van professionals, is dit niet in huidig onderzoek naar voren gekomen. Eerder onderzoek toonde al aan dat professionals niet alleen maar gevoelig zijn voor de financiële kant van het besluit: hoewel zij te maken hebben met inhoudelijke aansturing door de financier, bestuurder, management en cliënt wel degelijk naar eigen autonomie handelen, waardoor zij beslissen welke oplossing-op-maat het beste is (Berger & Zwikker, 2010). Het is ook mogelijk dat professionals door het type onderzoek niet zouden toegeven dat bezuinigingen een rol spelen.

De tweede onderzoeksvraag richtte zich op de waardering van professionals en ouders over een vrijwillige plaatsing in de gesloten jeugdhulp. In huidig onderzoek geven de professionals aan dat zij een plaatsing vanuit een vrijwillig kader zorgwekkend vinden, omdat zij het een belastende verantwoordelijkheid voor ouders vinden en ook omdat, ouders soms ten tijde van de crisissituatie achter de gesloten plaatsing staan, terwijl zij daarna terug kunnen komen op hun besluit. Dit is echter niet naar voren gekomen in de gesprekken met ouders. Ouders gaven aan dat zij het enerzijds fijn vinden dat zij de regie hebben over de plaatsing van hun jeugdige, maar zij vonden het tevens belastend om tijdens de zitting toestemming te moeten geven voor de gesloten plaatsing waar de jeugdige bij was. Er zou nagedacht moeten worden over deze procedure en op welke manier dit minder belastend kan zijn voor zowel ouders als de jeugdige.

Het zou ook nog kunnen zijn dat de ouders schrikken van het vrijheidsbenemende karakter, waardoor zij lastiger kunnen beslissen over welke behandeling van belang is voor de jeugdige. Zo blijken zij toch minder gezag te hebben dan zij bij aanvang meenden te hebben, in het vrijwillige kader. Dit zou spanning op kunnen leveren in de communicatie tussen de ouders en de gesloten jeugdhulpinstelling (De Jong- de Kruijf, 2018). In de toekomst zou het goed zijn om te onderzoeken

hoe ouders terugkijken op hun besluit tot toestemming in het vrijwillige kader. De resultaten van een dergelijk onderzoek kunnen behulpzaam zijn in de voorlichting van ouders op het moment dat zij kunnen kiezen voor een gesloten plaatsing in het vrijwillige kader. Ook zou het behulpzaam zijn om te onderzoeken hoe ouders, wanneer zij gekozen hebben voor toestemming met de gesloten plaatsing, op een meer ondersteunende, in plaats van straffende manier, in de zitting kunnen deelnemen.

Uit huidig onderzoek blijkt dus dat de procedure van een vrijwillige plaatsing weinig verschilt van een gedwongen plaatsing, apart van de toestemming van ouders. En dat professionals (te) lang (te) lichte hulp bieden. Ook zien professionals dat ouders soms terugkomen op hun beslissing, waarschijnlijk omdat ouders toestemmen in een crisissituatie. Ouders hebben aangegeven het moeilijk te vinden om tijdens de zitting toestemming te geven.

Methodologische kanttekeningen

Hoewel met dit onderzoek meer inzicht is verkregen in de besluitvorming van professionals en ouders over een gesloten plaatsing vanuit een vrijwillig kader, kent dit onderzoek ook een aantal methodische kanttekeningen. Allereerst was het aantal respondenten beperkt, waardoor de kans kleiner is dat de resultaten overdraagbaar zijn op andere situaties. Het doel van dit onderzoek was om de houding en beleving van de respondenten ten opzichte van deze procedure in kaart te brengen. Zo kan dit onderzoek aanknopingspunten bieden voor het nadenken over het huidig beleid over de gesloten jeugdhulp. Bij vervolgonderzoek zou een grotere respondentengroep voor meer inhoudelijke generaliseerbaarheid en meer representatieve conclusies kunnen zorgen (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2005).

De respondenten werden bereikt aan de hand van een sneeuwbalsteekproeftrekking: de respondenten zijn veelal verkregen via dezelfde contactpersonen (Neuman, 2012). Dit zou geleid kunnen hebben tot een eenzijdige populatie. Ook zou het nadelig kunnen zijn dat door de kwalitatieve analysemethode de resultaten van de analyse berust zijn op de capaciteiten en het beoordelingsvermogen van de onderzoeker. Voor het verkennende karakter van dit onderzoek was dit type onderzoek het meest passend, maar bij vervolgonderzoek zou door een mixed methods methode, dus door het bundelen van de krachten van kwalitatief en kwantitatief onderzoek, wellicht meer vragen beantwoord kunnen worden (Neuman, 2012). Wel is de objectiviteit van de analyse zo goed mogelijk gewaarborgd doordat de oorspronkelijke indeling is aangehouden, systematisch is geanalyseerd en de verslaglegging methodisch was (Boeije, 2016).

Aanbevelingen

Met dit verkennende onderzoek is gekeken naar de mogelijke verklaringen voor de toename van het aantal gesloten plaatsingen in het vrijwillig kader. Op basis van de resultaten van dit onderzoek worden de volgende aanbevelingen gedaan:

Ten eerste zou er om erachter te komen waarom ouders instemmen, met een vervolgonderzoek met een grotere steekproef gekeken kunnen worden naar de beslissing van ouders. Aangezien het aantal vrijwillige plaatsingen per regio verschilt (Jeugdzorg Nederland, 2019a) zou het interessant

kunnen zijn om te onderzoeken hoe demografische en regionale verschillen verklaard kunnen worden. Wellicht kunnen de verschillen gekoppeld worden aan (gemeentelijk) beleid (Maurer & Westermann, 2016).

Ten tweede zou door middel van een vergelijkend onderzoek gekeken kunnen worden naar de rol van ouders die toestemming geven tegenover ouders wier kinderen met een kindbeschermingsmaatregel gesloten worden geplaatst. De uitkomsten van dergelijk onderzoek geven specifiek inzicht in welke factoren van invloed zijn en de verschillen tussen beide procedures.

Eventuele machtsverhoudingen tussen de verschillende professionals en tussen professionals en ouders zijn in huidig onderzoek niet onderzocht. In de resultaten blijkt dat ouders, nadat de professionals hebben besloten dat een gesloten plaatsing nodig is, weinig inspraak meer hebben of een gesloten plaatsing wel of niet plaats gaat vinden. Als ouders niet toestemmen is de kans groot dat zij in hun gezag worden beperkt. Dit geeft aan dat de professionals veel macht heeft. Onderzoek van Terptru (2001) laat zien dat wettelijke bevoegdheden samenhangen met institutionele machtsverhoudingen, betrokken partijen kunnen namelijk met wettelijke bevoegdheden hun machtspositie aanwenden om bepaalde beslissingen door te voeren. Dit zou ook tussen professionals in verschillende functies kunnen spelen. Daarom lijkt het interessant om in vervolgonderzoek aandacht te besteden aan deze machtsverhoudingen in zowel de theorie als de praktijk.

In huidig onderzoek komt naar voren dat professionals vinden dat wanneer een jeugdige gesloten wordt geplaatst vanuit een vrijwillig kader dit nadelen met zich meebrengt. Allereerst wordt de CJG/wijkteammedewerker gezien als minder ervaren met het soort problematiek. Daarom ondersteunt dit onderzoek de aanbeveling om binnen CJG's/wijkteams op medewerkers- als teamniveau aandacht te besteden aan de deskundigheid over deze procedure. Uit onderzoek van Jivanjee en Friesen (1997) blijkt dat het volgen van een training leidt tot prestatieverbetering. Hierdoor kunnen professionals ouders ook beter informeren over de procedure en het vrijheidsbenemende karakter (Dickson, Hargie, & Morrow, 1996).

Ook kwam naar voren dat de CJG/wijkteammedewerker niet tussen de instelling en de ouders staat, waardoor het voor de instelling vaak lastig is om direct te communiceren met de ouders. Uit onderzoek blijkt dat de samenwerking effectiever wordt wanneer er meer eenduidigheid tussen hulpvrager en hulpverlener is (Maurer & Westermann, 2007). Daarom zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op het contact tussen de instelling en de ouder en hoe een werkbare overeenstemming bereikt kan worden.

Door huidig onderzoek naar de besluitvorming en inzicht in de zwaarste jeugdhulp vanuit een 'vrijwillig kader' zijn concrete aanbevelingen voor vernieuwend onderzoek en beleid gedaan. Naast dat dit onderzoek helpt om de gevolgen van beleid te begrijpen, wordt ook een verdere aanpak voor het verbeteren van de procedure in het belang van de jeugdige gestimuleerd.

Referenties

- Anckarsäter, H., Nilsson, T., Stahlberg, O., Gustafson, M., Saury, J. M., Rastam, M., & Gillberg, C. (2007). Prevalences and configurations of mental disorders among institutionalized adolescents. *Developmental Neurorehabilitation*, *10*, 57-65. doi:10.1080/13638490600864157
- NVO (2017). *Beroepscode voor pedagogen* (herziene versie). Utrecht: Author. Verkregen van https://www.nvo.nl/bestanden/Beroepscode/840-1/Beroepscode_web.pdf
- Baar, P. (2002). *Cursushandleiding training kwalitatieve analyse voor pedagogen*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Baarda, D. B., de Goede, M. P. M., & Teunissen, J. (2013). *Basisboek kwalitatief onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen, Nederland: Wolters-Noordhoff.
- Baron, R. S. (2005). So right it's wrong: Groupthink and the ubiquitous nature of polarized group decision making. *Advances in Experimental Social Psychology*, *37*, 219-253. doi:10.1016/S0065-2601(05)37004-3
- Baumann, D. J., Fluke, J. D., Dalgleish, L., & Kern, H. (2014). *The decision-making ecology. From evidence to outcomes in child welfare: An international reader*. Washington, DC: American Humane Association.
- Benbenishty, R., Osmo, R., & Gold, N. (2003). Rationales provided for risk assessments and for recommended interventions in child protection: A comparison between Canadian and Israeli professionals. *British Journal of Social Work*, *33*, 137-155. doi:10.1093/bjsw/33.2.137
- Berger, M., & Zwikker, N. (2010). Professionalisering van de jeugdzorg. Wettelijke erkenning voor jeugdzorgberoepen is in aantocht. *Jeugd en Co Kennis*, *4*, 38-48. doi:10.1007/BF03089323
- Bhugwandass, J. (2019, 8 februari). Sluit depressieve kinderen niet op, maar geef ze liefde. *Volkscrant*. Verkregen van <https://www.volkscrant.nl/columns-opinie/sluit-depressieve-kinderen-niet-op-maar-geef-ze-liefde~b5425542/>
- Boeije, H. (2016). *Analyseren in kwalitatief onderzoek. Denken en doen*. Amsterdam: Boom uitgevers.
- Bosch, R. (2012). *Wetenschapsfilosofie voor kwalitatief onderzoek*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Buitenhuis, R. (2015). *Tekstuitgave jeugdwet. Inclusief onderliggende regelgeving*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

- Britner, P. A., & Mossler, D. G. (2002). Professionals' decision-making about out-of-home placements following instances of child abuse. *Child Abuse & Neglect*, 26, 317-332. doi:10.1016/S0145-2134(02)00311-3
- Bröcking, B. C. (2016). Hoe krijg je een oscar voor de regie in de jeugdhulp. *Jeugdbeleid*, 4, 197-208. doi:10.1007/s12451-016-0125-7
- Bruning, M. R., & Van der Zon, K. A. M. (2013). Out of home, out of right? Rechten van minderjarigen bij uithuisplaatsing. *Nederlands Juristen Comité Mensenrechten Bulletin*, 38(4), 500-514. Verkregen van [https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/24816/000-A-NJCM%202013%20nr%20%204%2030-08-2013_Bruning_VdZon%20\(2\).pdf?sequence=1](https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/24816/000-A-NJCM%202013%20nr%20%204%2030-08-2013_Bruning_VdZon%20(2).pdf?sequence=1)
- Bruning, M. R. (2016). *Wetsevaluatie jeugdwet – startnotitie evaluatie jeugdwet vanuit juridisch perspectief*. Verkregen van https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/46485/Bruning_Wetsevaluatie_Jeugdwet_startnotitie_evaluatie_Jeugdwet_vanuit_juridisch_perspectief.pdf?sequence=1
- Colins, O., Vermeiren, R., Vreugdenhil, C., Van den Brink, W., Doreleijers, T., & Broekaert, E. (2010). Psychiatric disorders in detained male adolescents: A systematic literature review. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 55, 255-263. doi:10.1177/070674371005500409
- Coyne, I. T. (1997). Sampling in qualitative research: Purposeful and theoretical sampling: Merging or clear boundaries? *Journal of Advanced Nursing*, 26, 623-630. doi:10.1046/j.1365-2648.1997.t01-25-00999.x
- De Jong- de Kruijf, M. P. (2018, april). Gesloten jeugdhulp zonder kinderschermingsmaatregel: Het kind goed af? *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht*, 4(26), 112-115. Verkregen van https://www.bvd-advocaten.nl/uploads/publications/Publicaties/FJR_gesloten_jeugdhulp.pdf
- De Kruijf, M. P. (2019). *Legitimiteit en rechtswaarboren bij gesloten plaatsingen van kinderen: De externe rechtspositie van kinderen in gesloten jeugdhulp gezien vanuit kinder- en mensenrechter* (Doctoraal dissertatie). Leiden: Universiteit Leiden.
- De Kinderombudsman (2016). *Mijn belang voorop? Ontwikkelingen in de jeugdhulp in 2016*. Verkregen van <https://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fck-uploaded/2016.KOM017%20mijn%20belang%20voorop.pdf>

- De Swart, J. J. W., Van den Broek, H., Stams, G. J. J. M., Asscher, J. J., Van der Laan, P. H., Holsbrink-Engels, G. A., & Van der Helm, G. H. P. (2012). The effectiveness of institutional youth care over the past three decades: A meta-analysis. *Children and Youth Services Review, 34*, 1818–1824. doi:10.1016/j.childyouth.2012.05.015.
- De Valk, S., Kuiper, C., van der Helm, G. H. P., Maas, A. J. J. A., & Stams, G. J. J. M. (2016). Repression in residential youth care: A scoping review. *Adolescent Research Review, 2*, 195-216. doi:10.1007/s40894-016-0029-9
- De Valk, S. (2019). *Under pressure. Repression in residential youth care* (Doctoraal dissertatie). Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- Dickson, D., Hargie, O., & Morrrow, N. (1996). *Communication skills training for health professionals*. London: Chapman and Hall Medical.
- Dresen, C., van Domburgh, L., Harder, A., Knorth, E., Kranenburg, M., Nijhof, K., & Vermaes, I. (2017). *Wat we wel en nog niet weten over de meest intensieve vorm van jeugdhulp*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Edwards, W. (1954). The theory of decision making. *Psychological Bulletin, 51*, 380-417. doi:10.1037/h0053870
- Fazel, S., Doll, H., & Langstrom, N. (2008). Mental disorders among adolescents in juvenile detention and correctional facilities: A systematic review and metaregression analysis of 25 surveys. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 47*, 1010-1019. doi:10.1097/CHI.ObO13e31817eef3
- Fishburn P. C. (1970). Utility theory for decision making. *Contemporary Psychology, 7*(17), 379-380. Verkregen van <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/708563.pdf>
- Font, S. A., & Maguire-Jack, K. (2015). Decision-making in child protective services: Influences at multiple levels of the social ecology. *Child Abuse & Neglect, 47*, 70-82. doi:10.1016/j.chiabu.2015.02.005
- Friele, R. D., Bruning, M. R., Bastiaanssen, I. L. W., de Boer, R., Bucx, A. J. E. H, Groot, J. F., & Hageraats, R. (2018). *Eerste evaluatie van de jeugdwet: Na de transitie nu de transformatie*. Den Haag: ZonMw.
- Gambrill, E. (2005). *Critical thinking in clinical practice: Improving the quality of judgments and decisions*. New Jersey, Hoboken: Wiley.
- Graas, D., Liefwaard, T., Schuengel, C., Slot, W., & Stegge, H. (2009). *De wet op de jeugdzorg in de dagelijkse praktijk*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

- Graham, J. C., Dettlaff, A. J., Baumann, D. J., & Fluke, J. D. (2015). The decision making ecology of placing a child into foster care: A structural equation model. *Child Abuse & Neglect*, 49, 12-23. doi:10.1016/j.chiabu.2015.02.020
- Harder, A. T. (2011). *The downside up? A study of factors associated with a successful course of treatment for adolescents in secure residential care*. Groningen: Universiteits Bibliotheek. Verkregen van https://www.rug.nl/research/portal/files/35026320/References_.pdf
- Hesse-Biber, S. N., & Leavy, P. (2006). *The practice of qualitative research*. Londen: Sage.
- Hitzler, S., & Messmer, H. (2010). Group decision-making in child welfare and the pursuit of participation. *Qualitative Social Work*, 9, 205-226. doi:10.1177/1473325010372156
- Jeugdzorg Nederland (2019a). *Jeugdzorgplus plaatsings- en uitstroomgegevens 2018*. Verkregen van <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2019/03/JeugdzorgPlus-2018-002.pdf>
- Jeugdzorg Nederland (2019b). *Aantal jongeren in jeugdzorgplus gedaald in 2018*. Verkregen van <https://www.jeugdzorgnederland.nl/actueel/aantal-jongeren-in-jeugdzorgplus-gedaald-in-2018/>
- Jivanjee, P. R., & Friesen, B. J. (1997). Shared expertise: Family participation in interprofessional training. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 4, 205-211. doi:10.1177/106342669700500403
- Knorth, E. J., Harder, A. T., Zandberg, T., & Kendrick, A. J. (2008). Under one roof: A review and selective meta-analysis on the outcomes of residential child and youth care. *Children and Youth Services Review*, 30, 123–140. doi:10.1016/j.chilyouth.2007.09.001.
- Legemaate, J., Ploem, M. C., Beijerse, J., Mevis, P. A. M., Van der Wolf, M. J. F., Akerboom, C. P. M., ... Woestenburg, N. O. M. (2014). *Thematische wetsevaluatie. Gedwongen zorg. Programma evaluatie regelgeving*. Den Haag: ZonMw.
- Ligtvoet, F. (2019, 13 januari). Jeugdzorgverleners: Die continue alertheid zuigt je leeg. *Nederlandse Omroep Stichting (NOS)*. Verkregen van <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2267323-jeugdzorgverleners-die-continue-alertheid-zuigt-je-leeg.html>
- Lucassen, P. L. B. J., & Olde Hartman, T. C. (2007). *Kwalitatief onderzoek*. Houten: Springer.

- Mannion, R., & Thompson, C. (2014). Systematic biases in group decision-making: Implications for patient safety. *International Journal for Quality in Health Care*, 26, 606-612. doi:10.1093/intqhc/mzu083
- Maso, I. (1987). *Kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom.
- Maurer, J. M. G., & Westermann, G. M. A. (2007). *Beter communiceren in de hulpverlening. Het dialogmodel als leidraad*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Maurer, J. M. G., & Westermann, G. M. A. (2016). Transitie en transformatie van jeugdhulp nader bekeken. *Kind & Adolescent Praktijk*, 4, 12-19. doi:10.1007/s12454-016-0042-y
- Mesmer-Magnus, J. R., & DeChurch, L. A. (2009). Information sharing and team performance: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*, 94, 535-546. doi:10.1037/a0013773
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, & Ministerie van Veiligheid en Justitie (2018). *Actieprogramma: Zorg voor de Jeugd*. Den Haag.
- Munro, E. (1999). Common errors of reasoning in child protection work. *Child Abuse & Neglect*, 23, 745-758. doi:10.1016/S0145-2134(99)00053-8
- Nederlands Jeugd Instituut (z.d.). *Jeugdwet. Transformatie jeugdhulp*. Verkregen van <https://www.nji.nl/Jeugdwet>
- Neuman, W. L. (2013). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. United Kingdom, London: Pearson education.
- Nijhof, K. S., Otten, R., & Vermaes, I. P. R. (2014). Stability of post-treatment functioning after residential treatment: The perceptions of parents and adolescents. *Children and Youth Services Review*, 36, 53-61. doi:10.1016/j.childyouth.2013.10.027
- Nouwen, E., Decuyper, S., & Put, J. (2012). Team decision making in child welfare. *Children and Youth Services Review*, 34, 2101-2116. doi:10.1016/j.childyouth.2012.07.006
- Regehr, C., Bogo, M., Shlonsky, A., & LeBlanc, V. (2010). Confidence and professional judgment in assessing children's risk of abuse. *Research on Social Work Practice*, 20, 621-628. doi:10.1177/1049731510368050
- Rijksoverheid (z.d.). *Jeugdhulp bij gemeenten*. Verkregen van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/jeugdhulp-bij-gemeenten>
- Rijksoverheid (2019). *Wanneer komt mijn kind in aanmerking voor gesloten jeugdzorg?* Verkregen van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/vraag-en-antwoord/wanneer-komt-mijn-kind-in-aanmerking-voor-gesloten-jeugdzorg>

- Rijksoverheid (2018). *Actieprogramma Zorg voor de jeugd*. Verkregen van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/04/01/actieprogramma-zorg-voor-de-jeugd>
- Roesch-Marsh, A. (2012). Better together? Learning lessons for group decision-making practice from a study of secure accommodation in Scotland. *Child & Family Social Work, 17*, 468-477. doi:10.1111/j.1365-2206.2011.00804.x
- Sanghara, K. K., & Wilson, J. C. (2006). Stereotypes and attitudes about child sexual abusers: A comparison of experienced and inexperienced professionals in sex offender treatment. *Legal and Criminological Psychology, 11*, 229-244. doi:10.1348/135532505X68818
- Stalker, C. A., Mandell, D., Frensch, K. M., Harvey, C., & Wright, M. (2007). Child welfare workers who are exhausted yet satisfied with their jobs: How do they do it? *Child Family Social Work, 12*, 182-191. doi:10.1111/j.1365-2206.2006.00472.x
- Strauss, A. L., & Corbin, J. (2007). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage: Thousand Oaks.
- Strijbosch, E. L. L., Huijs, J. A. M., Stams, G. J. J. M., Wissink, I. B., Van der Helm, G. H. P., De Swart, J. J. W., & Van der Veen, Z. (2015). The outcome of institutional youth care compared to non-institutional youth care for children of primary school age and early adolescence: A multi-level meta-analysis. *Children and Youth Services Review, 58*, 208–218. doi:10.1016/j.childyouth.2015.09.018
- Tarren-Sweeney, M. (2008). Retrospective and concurrent predictors of the mental health of children in care. *Children and Youth Services Review, 1*, 1-25. doi:10.1016/j.childyouth.2007.05.014
- Terpstra, J. (2001). Netwerken en samenwerking bij de uitvoering van beleid. *Beleidswetenschap, 2*(15), 141-168. Verkregen van <https://research.utwente.nl/en/publications/netwerken-en-samenwerking-bij-de-uitvoering-van-beleid>
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1973). Availability: A heuristic for judging frequency and probability. *Cognitive Psychology, 5*, 207-232. doi:10.1016/0010-0285(73)90033-9
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1981). The framing of decisions and the psychology of choice. *Science, 211*, 453-458. doi:10.1126/science.7455683
- Tweede Kamer der Staten-Generaal, Vergaderjaar 2018-2019, Kamerstukken II Aanhangsel van de Handelingen, nr. 2306. Verkregen van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20182019-2306.html>

- Van der Helm, P., Nijhof, K. S., Harder, A. T., van Dam, C., de Swart, J., Stams, G., & Knorth, E. J. (2012). De hardnekkige mythe dat 'niks werkt' in de gesloten jeugdzorg: aanbevelingen voor professionals. *Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk*, 51(11), 470-480. Verkregen van https://www.researchgate.net/profile/Erik_Knorth/publication/236681709_De_hardnekkige_mythe_dat_'niks_werkt'_in_de_gesloten_jeugdzorg_The_enduring_myth_of_'nothing_works'_in_secure_residential_and_correctional_youth_care/links/0c960518fc43a77142000000/De-hardnekkige-mythe-dat-niks-werkt-in-de-gesloten-jeugdzorg-The-enduring-myth-of-nothing-works-in-secure-residential-and-correctional-youth-care.pdf
- Verheijden, E., & De Lange, M. (2016). *Wat werkt bij integrale jeugdhulp?* Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.
- Vermaes, I. P. R., & Nijhof, K. S. (2014). Zijn jongeren in jeugdzorgplus anders dan jongeren in de open residentiële jeugdzorg? *Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk*, 53(1), 33-46. Verkregen van https://www.researchgate.net/profile/Ignace_Vermaes/publication/262563070_Zijn_jongeren_in_Jeugdzorgplus_anders_dan_jongeren_in_de_open_residentiele_jeugdzorg_Are_juveniles_in_secured_youth_care_different_from_juveniles_in_open_residential_youth_care/links/555c2a1d08ae91e75e76d085.pdf
- Verschuren, P. J. M. (2011). *Probleemstelling voor een onderzoek. Met ondersteuning van analytische en denktechnische hulpmiddelen*. Houten-Antwerpen: Uitgeverij Uniboek, Het Spectrum.
- Wet JW 2015. (2014, 1 maart). Verkregen van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2019-04-02>

Bijlage A - Topiclijst bij de onderzoeksvragen.

- Start interview
- Bedankt dat u wil meewerken aan dit onderzoek naar een plaatsing gesloten jeugdhulp vanuit het vrijwillig kader.
- Voor de analyse van dit interview wil ik het graag opnemen, heeft u daar bezwaar tegen?
- Het interview zal anoniem behandeld worden; alleen uw professionele functie en de gemeente waarin u werkt wordt genoemd. In het geval van de ouder: alleen de gemeente waar u in woont wordt genoemd.
- Ik heb een formulier voor informed consent meegenomen, hierop staat dat u vrijwillig meedoet aan het onderzoek en dat u weet dat u op ieder moment kan stoppen als u dat wilt.
[Lezen en ondertekenen]
- Het interview zal 30 tot 45 minuten duren.
- Zoals u al weet ben ik een masterstudent aan de Universiteit Utrecht. Ik doe de master Youth, Education and Society, en loop momenteel stage bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Daar ben ik betrokken bij het team Veilig Opgroeien, specifiek gesloten jeugdhulp.
- Het doel van dit onderzoek is om te zoeken naar verklaringen voor de toename van het percentage plaatsingen in het vrijwillig kader. Daarnaast wil ik uitvragen welke factoren van invloed zijn op organisatorisch, extern en professioneel niveau en welke kenmerken van de jeugdige van invloed zijn. Ook ben ik benieuwd naar de waardering van deze ontwikkeling; welke vraagtekens hebben professionals en ouders erbij.
- Aan de hand van de interviews ga ik de antwoorden analyseren en schrijf ik een conclusie.
- Tijdens het interview kunt u altijd aangeven om eerder of tussendoor te stoppen.
- Heeft u vooraf nog vragen?
- [Opnameapparatuur aan]

Onderwerp	Vragen
Start gesprek	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is uw functie op uw werk? - Hoe lang werkt u in deze functie? - Op welke manier heeft u te maken met een gesloten plaatsing?
Gemeentelijk beleid	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe werkt een gesloten plaatsing vanuit het vrijwillige kader in uw gemeente?
Besluitvorming vrijwillige plaatsing	<ul style="list-style-type: none"> - Heeft u weleens meebeslist over een plaatsing gesloten jeugdhulp vanuit het vrijwillig kader? - Hoe zag u uw rol daarin? (onderdeel van het proces/verantwoordelijke)

	<ul style="list-style-type: none"> - Bij wie ligt volgens u de meeste verantwoordelijkheid over deze beslissing?
Kenmerken jeugdige	<ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn mogelijke kenmerken die een jeugdige kan bezitten als hij of zij gesloten wordt geplaatst vanuit een vrijwillig kader? - Welke kenmerken spelen voor u een rol in de vorming van het besluit? - Welke kenmerken spelen volgens u voor anderen een rol in de vorming van het besluit?
Organisatorische factoren	<ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn mogelijke factoren in uw organisatie die een rol spelen in de vorming van het besluit? - Welke factoren spelen volgens u een rol in de vorming van het besluit? - Welke factoren spelen volgens u voor anderen een rol in de vorming van het besluit?
Externe factoren	<ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn mogelijke externe factoren die van invloed zijn op uw organisatie die indirect een rol spelen in de vorming van het besluit? - Welke externe factoren spelen bij andere professionals volgens u een rol in de vorming van het besluit?
Professionele factoren	<ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn mogelijke professionele factoren in u die van invloed zijn op het handelen en een rol spelen in de vorming van het besluit? - Welke professionele factoren spelen bij andere professionals volgens u een rol in de vorming van het besluit?
Waardering	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is uw waardering van een gesloten plaatsing vanuit een vrijwillig kader? - Welke vragen wekt deze toename bij u op?
Einde gesprek	<ul style="list-style-type: none"> - Heeft u nog aanvullingen of laatste opmerkingen? - Zijn er dingen die we nog niet besproken hebben, maar die u wel graag wil bespreken?